

Podstata léčiva

Rudolf Hauschka

Z předchozího textu je snad patrné, že předpokladem ovlivňování různých stavů zdraví a nemoci musí být obsáhlá znalost vědy o člověku. Nadto vyvstává otázka, čím lze tyto stavy měnit, respektive normalizovat.

Lékaři se jednou Rudolfa Steinera zeptali, čím se nějaká látka stane lékem. Odpověděl: „*Polidštěním této látky.*“ Tato odpověď poskytuje mnohé k zamyšlení; ba člověk se musí vžít do hlubin bytí, aby ji uspokojivě pochopil.

Z výkladu o příběhu stvoření vyplývá, že všechny látky veškerých přírodních říší jsou nesené elementárními bytostmi, a bude na zodpovědnosti člověka, zda bude s látkami při jejich zpracování zacházet tak, aby těmto elementárním bytostem prospíval, anebo aby tyto bytosti byly - rozhněvané nezájmem člověka a jeho nerozumem - v látce ještě více uvězněny. Budoucí výrobce léčiv bude muset nést tyto skutečnosti vždy ve vědomí.

Co ovšem způsobí lék, je-li užít nemocným?

V kapitole o kořenech lékařské vědy se mluvilo o tom, že antičtí léčitelé postupovali tak, že člověk byl v chrámovém spánku přiveden před obraz bohyně Isis, do sféry božské světové moudrosti.

Isis u Egyptů reprezentovala moudrostí naplněnou světovou duši, makrokosmický protějšek lidské duše, když ještě před pádem do hříchu zářila ve své původní, božské čistotě - byla praobrazem kosmicky čistého duševního těla. Podle tohoto obrazu stvoření mohl nemocný, jakmile se vrátil do těla, poopravit své astrální tělo a tím i svou narušenou rovnováhu. Tento děj vedený moudrými kněžími přinesl uzdravení. - Bylo to veskrze esoterní lékařství.

Přechod k exoternímu lékařství Hippokratovu, který již léčil látkami, jak bylo popsáno v předcházející kapitole II, představují Asklepiova mystéria v Řecku.

Těla lidí byla stále hustší, spojení těla a duše pevnější. Kněz už neměl tu moc, aby duši uvedl do duchovního světa; ani ve spánku už duše nevystupovala do sféry nazírání bohyně Isis. - Stále ještě však byl nemocný po různých přípravách uváděn do spánku. Duševní tělo, které se ve spánku noří zpět do kosmu, se rozlévá duchovností, působící za přírodou; z Isidy se stává Persefoné, bohyně Natura. Kněz pozoroval pacientovy sny. Zůstává-li duše silně poutána na tělo, zdá se pacientovi o jeho nemoci. Odpoutá-li se duše více od těla, zdá se mu o jeho léku. Na základě takových duchovních pozorování se kněží-lékaři učili poznávat souvislost mezi diagnózou a terapií. Dávné vědění o léčivech z přírody nepochází z empirie, nýbrž z duchovního pozorování. Prastará moudrost žije v leckterém dnes instinktivním vědění o léčebných silách nerostů a rostlin. - O takových snech o lécích existují dokonce doklady z dávných dob (Alexandr Veliký).

Dnes jsme sestoupili ještě hlouběji do tělesnosti. Vznešený praobraz čisté, produchovnělé duševní síly se nám vzdálil. Léčíme se již jen látkami a sledujeme vše pouze na té nejnižší úrovni fyziologicko-chemických procesů. Duchovní badatel Rudolf Steiner však upozornil na to, že i dnes k zachování našeho zdravého lidství potřebujeme toto spojení s kosmem. - V noci, když spíme, tu nastupují a pomáhají elementární bytosti. To, co kdysi vykonávali školení moudří kněží, konají dnes elementární bytosti, když - propuštěny z polidštěné, lidskou rukou náležitě zpracované látky - nesou duši nemocného v noci do sféry kosmicky budujících sil, které už on sám nedosáhne.

Lidé si často představují, že člověk je křivule, v níž po přidání takzvaného léku dochází ke změnám ve směru uzdravení v chemicko-fyzikálním smyslu; tak tomu ovšem není. Ve skutečnosti je naše bytost ve spánku napravována moudrostí světa a za tuto možnost vděčíme elementárním bytostem, které lidé při výrobě léku berou v úvahu, věnují jim péči a podporují je.

Duchově-vědecké bádání dává lékařům prostřednictvím poznatků o souvislosti kosmu, Země a

člověka možnost dosáhnout po- 70 mocí látek diferencovaných a cílených účinků; lékař však neléčí jen látkou, ale v podstatě duchem látky. Promítne-li si stvoření před svým duchovním zrakem, může dnes vědět, že svět a člověk byli původně jedním a že přírodní říše byly v průběhu vývoje vyděleny z původně ještě makrokosmické bytosti, aby jí - to jest člověku - umožnily stát se člověkem. Ví tedy také, že svět je kouskem jeho samého a že každý kámen a každý keř a každé zvíře rezonují s příbuznými strunami v naší bytosti.

Každá z přírodních říší oslovuje zvláštní vrstvu naší bytosti. V tomto smyslu je nerostnou látkou oslovována ústrojnost Já, rostlinnou látkou duševní tělo, živočišnou látkou životní tělo a lidskou látkou fyzické tělo (léčba vlastní krví, terapie nosodami, transfuze krve, implantace).

Ale i pro každé jednotlivé onemocnění může duchovně-vědecky školený lékař najít látku, která léčí právě tuto speciální nemoc. Paracelsus toto nalezení léku nazýval „čtením v knize přírody“ a razil pojem *signatura*. Tímto způsobem založil Rudolf Steiner spolu s Dr. med. Itou Wegmanovou obsáhlou lékařskou vědu, sloužící léčbě a nikoli odstraňování příznaků.

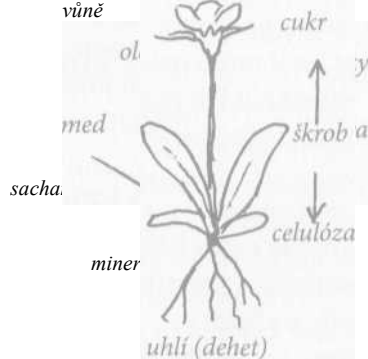
Z tohoto pohledu znamenají látky používané v dnešní chemoterapii něco zcela jiného. Lidský intelekt zde bez ustání vytváří nové látky, na něž lidský organismus reaguje nejruznějším způsobem. Tyto látky vnášejí do organismu cizí účinky; nastupují na místo činností vlastních bytostných článků, a v mnoha případech proto způsobují ochromení určitých vlastních životních pochodů, takže například dojde k přechodnému znemožnění pociťování bolesti, což ale nepředstavuje opravdové léčení. Tyto látky kromě toho zůstávají v podobě strusky v lidském organismu a způsobují tuhnutí jeho životního těla. Pozvolna dochází k odcizení fyzického těla vůči působení jeho vyšších článků, fyzické tělo se osamostatňuje a školený pozorovatel si povšimne začínajícího proměňování bytosti, protože vyšším článkům je brána půda pod nohama.

Všechny tyto látky pocházejí z oblasti kamenouhelného dehtu a příbuzných sfér. V podstatě nepatří k žádné z přírodních říší, nýbrž tvoří sféru, která nemá bezprostřední vztah ani k přírodním říším, ani k lidskému organismu.

O této zrcadlové oblasti přirozeného spektra látek se mluvilo již v knihách *Člověk a substance* a *Člověk a výživa*. Abychom pojem chemického léku zasadili do náležitého kontextu a názorně tím ukázali jeho podstatu, provedme si ještě jednou krátkou rekapitulaci:

Rostlina je bytost, která koření v nerostné říši Země, svou listovou oblastí se pozvedá k světovému dechu a v květu se pak rozplývá do univerza. Tady se tvoří vůně, barva, med, oleje a léčivé účinky; je to jako rozhovor rostlinné bytosti, který vytváří spojení mezi Zemí a kosmem. Jestliže za zvláštních geologických poměrů nejsou rostlinné látky zemí stráveny na humus, nýbrž působením podmínek, o nichž ještě budeme hovořit, je tato rostlinná substance mumifikována, vznikají ložiska rašeliny a hnědého a černého uhlí, případně i ropy, což jsou všechno látky umožňující dnešní civilizaci. Zvláštní látkou v této oblasti je kamenouhelný dehet. Objevil se teprve tehdy, až se v Anglii začalo kamenné uhlí destilovat suchou cestou, aby se tak vyráběl plyn pro osvětlení a ohřev měst. Po oddestilování tohoto plynu zůstával koks, navíc však i tekutá viskózní látka: dehet. Dlouho byla tato látka zátěží pro plynárny, které si s ní nevěděly rady jinak, než že byla vylévána na haldy; záhy se však zjistilo, že okolní vegetace hyne. Trvalo téměř půl století, než nejslavnější chemikové své doby našli pro dehet použití. Tento vývoj je podrobně popsán v knize *Člověk a substance* a zde budiž jen zdůrazněno, že z této výroby dehtu pocházejí také chemické léky, které jsou dnes ve světě rozšířené.

Pro lepší názornost si ještě jednou uveďme obraz toho, jak vývoj rostliny, směřující dolů, prochází biologickým nulovým bodem a ústí v uhelný dehet. Z něho pak lidský intelekt kouzlí zrcadlovou oblast syntetických léčiv, syntetických parfémů, syntetických barviv a sladidel a oblast minerálního oleje. Člověk má dojem, že nahoře - v přirozeném vyrovnávání mezi živoucími a působícími polaritami - spočívá mezi nebem a zemí v nekonečných promě-

dehtová barva

\
Aspirin, Kontergan atd.

synt. parfém OBRÁZEK 8:

Příroda a dehtová chemie.

nách biologická oblast dynamické skutečnosti. Naproti tomu se nám - obrazně řečeno - podzemní oblast dehtové chemie jeví jako zrcadlový obraz toho, co dynamicky vytváří kosmos. „V této podzemní sféře však nevládne dynamika, nýbrž statika světa atomů, statika vypočítatelného dění. Ani přes spočítatelnost jevů se nám tento svět nemůže jevit reálnější než svět zelenajících se, kvetoucích a plodících rostlin.“ (Člověk a substance, str. 140)

S těmito dehtovými látkami vytvořil člověk elementární bytosti, které se ho pokoušejí přemoci. Dosud jsme mluvili jen o elementárních bytostech, jež jsou božského původu a starají se o postup pozemského vývoje pro člověka. V tomto případě však člověk přitahuje elementární bytosti, které pocházejí od mocností překážek a slouží jim.

Autorovi je samozřejmě jasné, že celý tento vývoj je nutný a že lidský duch musí tuto sféru podzemních sil poznat; musí si však stále znovu uvědomovat, že ji může ovládat a ku prospěchu lidstva používat jen tehdy, prohlédne-li její pravou povahu. Naše civilizace je bez této říše zcela nemyslitelná, vyšší člověk v ní však nesmí zaniknout.

Sestoupit do toho, co jsme nazvali „podpřírodou“ - s níž je spojeno ještě mnohé, co zde nelze líčit - může člověk jen tehdy, získá-li nejprve porozuměním „nadpřírodě“ míru a odpovědnost k vynakládání podpřírody na život.

Tím mělo být ukázáno, že povaha pravého léčiva úzce souvisí s postojem člověka vůči látkám přírodních říší. Dnešnímu Středoevropanovi se možná bude jevit jako fantastické, aby bytostného ducha přírody bral vážně; pravý pokrok však od nás vyžaduje, abychom se s ním snažili spojit, neboť nás ve spánku pro naše uzdravení vede do andělských říší a výše. Dřívější dobám byla posvátnost spánku dobře známa. Moderní člověk by se měl naučit sice s pokorou a úctou, zároveň však s jasností své poznávající mysli opět pohlížet na duchovní souvislosti.